

Stimată Doamnă Avocat al Poporului,

Comunitatea trans din România și Asociația ACCEPT formulează prezenta

PETIȚIE

Persoanele transgender din România se confruntă cu metode prohibitive, dificile și intruzive pentru recunoașterea juridică a genului. În absența unei legi clare, care să reglementeze o procedură simplă, accesibilă și transparentă, conform hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) pronunțată în cauzele *X. și Y. împotriva României (cauzele nr. 2145/16 și 20607/16^[1])*, persoanele transgender din țara noastră pierd ani în sălile de judecată și investesc resurse financiare și emoționale copleșitoare. Acest lucru nu doar că le încalcă dreptul la auto-determinare sau le îngreunează dreptul de a fi, dar le și pun în situații umilitoare care le duc către imposibilitatea de a funcționa în societate ca cetățeni cu drepturi egale.

CEDO a apreciat cadrul legal românesc în materie de recunoaștere juridică a genului ca “fiind neclar și, prin urmare, neprevizibil”, deoarece nu există o procedură reglementată prin lege, ci doar un temel legal, ceea ce a dus la divergența de jurisprudență și ezitățile de natură procedurală, inclusiv cazuri în care judecătorii în final au reîncadrat căile de atac ale reclamanților în pofida clarificărilor aduse de aceștia cu privire la natura cererilor lor (*X și Y*, citat mai sus, paragrafele 153-157). De asemenea, CEDO a constatat la autoritățile române “...o rigiditate a raționamentului privind recunoașterea identității sexuale a reclamanților, care i-a pus pe aceștia, pe parcursul unei perioade nerezonabile și continue, într-o situație neliniștitoare care le inspiră sentimente de vulnerabilitate, umilire și anxietate [...], instanțele naționale i-au pus pe reclamanți, care nu doreau o intervenție chirurgicală de conversie sexuală, în fața unei dileme imposibil de rezolvat: fie să se supună, în ciuda propriei dorințe, acestei intervenții, și să renunțe la exercitarea pe deplin a dreptului la respectarea integrității fizice, care ține mai cu seamă de dreptul la respectarea vieții private garantat la art. 8 din Convenție, dar și la art. 3 din Convenție, fie să renunțe la recunoașterea identității lor sexuale care ține, de asemenea, de dreptul la respectarea vieții private. În opinia Curții, această situație reflectă o ruptură a echilibrului just pe care statele părți sunt obligate să îl mențină între interesul general și interesele persoanelor în cauză (pct. 132).” (cauza *X și Y c. România*, citat mai sus, paragraful 165)

La peste 2 ani după hotărârea CEDO în cauza *X și Y*, instanțele din România continuă să supună persoanele transgender unor condiții foarte împovărătoare, imposibil de îndeplinit de către majoritatea dintre acestea: să aibă intervențiile chirurgicale de corecție a sexului care nu sunt disponibile în România și costă zeci de mii de euro în străinătate, să aibă acces la unul dintre cei

doi-trei medici specialiști endocrinologi din toată România, care să îi evalueze medical și să le supravegheze administrarea pe durată lungă a tratamentului hormonal, și nu este nici decontat de asigurarea de sănătate, nici nu se găsește în farmacii, să aibă acces la unul dintre cei doi-trei psihologi clinicieni și psihiatri din România care evaluează persoanele transgender, să aibă acces și să își permită să plătească singurul avocat din România care reprezintă cazuri de acest tip și să locuiască în București, să aștepte 1-2 ani parcurgerea unei proceduri judecătorești, la finele cărora nu au nicio certitudine că își vor putea schimba actele.

Aproximativ 120 000 de persoane (numărul populației transgender estimat de către Asociația ACCEPT) sunt puse în această situație și trăiesc zi de zi în invizibilitate, stigmă, suferință. Dintre acestea, aproximativ 60 de persoane, adică 0,05 %, au reușit să își schimbe indicatorii de gen (prenume, CNP și indicator de sex) în actele de stare civilă, în ultimii 15 ani, majoritatea proceselor derulându-se în București.

Deși, pentru majoritatea, X și Y sunt doar două coduri pentru a indica doi peteți la CEDO, domnii X și Y nu sunt străini comunității, și nici suferințele lor.

“Din motivarea sentinței pronunțate de instanța de fond, am înțeles că mă aflu într-o situație paradoxală și fără ieșire. Orice aș fi făcut, tot îmi lipsea un document, tot exista o adeverință medicală pe care nu aș fi putut să o prezint – mă învărteam în aceleași coordonate și nu puteam ajunge la o situație favorabilă. În apel, procurorul de caz a făcut susțineri absurde, în care mă prezenta ca un risc pentru societate, clamând că ar avea loc revolte în stradă dacă instanța mi-ar admite cererea de recunoaștere a genului în actele de stare civilă. M-a frapat obtuzitatea magistraților, faptul că aceștia nu cunoșteau nimic despre existența persoanelor transgender, deși astfel de dosare sunt prezente în jurisprudența CEDO de peste 30 de ani.” - Domnul X

„De mai bine de 10 ani viața mi-a stat în loc și asta pentru că altcineva a decis pentru mine. Sunt ani pierduți, ani pe care nu o să îi mai primesc înapoi, ani plini de umilințe și jigniri, ani de tortură psihică și fizică, ani în care nu am fost auzit, ani de zile petrecuți prin săli de judecată unde așteptam ca altcineva să decidă pentru mine și mă rugam să fiu lăsat să-mi văd de viața mea. E dureros să vezi cum îți trec zilele, săptămânile, lunile, anii.” - Domnul Y

Iar ei nu sunt singurii; [în singura cercetare despre situația persoanelor transgender din România](#), realizată de Asociația ACCEPT, la care au luat parte 142 de persoane trans dintre cele mai avantajate din societate, oamenii au mărturisit:

“Am refuzat să mă ocup de sănătatea mea, să merg la doctori, în primul rând, din cauza actelor! Oamenii te privesc ca și cum ai fi un ciudat care nu știe pe ce planetă trăiește.” - bărbat trans, peste 40 de ani

“Oamenii de pe stradă, autoritățile, familia, colegii de muncă, în general, creează un mediu în care trebuie într-un fel sau altul să te ascunzi pe tine. Și asta nu este bunăstare – creează tristețe și sentimentul că vrei pur și simplu să dispari undeva, nu știi unde!” - femeie trans, sub 40 de ani

“Când m-am dus la Pașapoarte, nu a mai fost așa de ușor, că angajata s-a uitat în buletin, s-a uitat la mine... Am zis că m-am tuns și că mi-a crescut și barba, la care ea face ochii mari, se uită în buletin, vede CNP-ul că începe cu 2, vede numele că e de fată, vede markerul ăla de gen de acolo, sexul, că e F, și îi pică fața și se blochează. Și îi zic: «Stați, să vă ajut!» “ - bărbat trans, 38 de ani

“La bancă m-au refuzat și nu au vrut să-mi dea banii [...]. Știi ce mi-a zis [persoana de la ghișeu – n.r.]? Să mă duc, și să mă întorc cu față de femeie în buletin. [...] Ei nu au politică pentru asta, și omul ăla de la call center nu a dat acordul să mi se transfere banii. Și eu le ziceam că «Dacă voi bănuiți că actul meu de identitate este fals, eu stau aici și aștept să chemați poliția», iar doamna de la ghișeu zicea: «Nu, nu este nevoie, veniți doar cu o carte de identitate, cu un buletin în care poza să arate ca numele.»” - bărbat trans, 36 de ani

“Aceste declarații aparțin celor mai privilegiate persoane transgender. Celelalte, cele multe, care nu au cum să-și schimbe domiciliul în București, acolo unde pot fi reprezentați corespunzător, care nu-și permit să plătească un avocat, care sunt agresați în școală, cărora le sunt refuzate servicii medicale, care nu-și găsesc de lucru, care sunt alungate din familiile lor, acelea se găsesc permanent în situații de discriminare, la risc de violență sau moarte. Cifrele din cercetarea mai sus menționată vin să întărească mărturiile oamenilor. La întrebarea “V-ați gândit serios să vă puneți capăt zilelor?”, 43% dintre respondenți au răspuns “Da, de multe ori”, încă 12 % au spus “Da, o singură dată”, iar 33% au spus că au încercat să se sinucidă cel puțin o dată pe parcursul vieții. Mai mult decât atât, 44 % dintre persoane au spus că nu au îndrăznit să caute ajutor și s-au descurcat singure. ” - Patrick Brăila, activist transgender la Asociația ACCEPT

Actele de stare civilă sunt o parte imuabilă din identitatea unui individ unde controlul și responsabilitatea îi revin în totalitate statului. O carte de identitate, pentru majoritatea persoanelor, e doar o bucată de carton pe care o primesc la 14 ani și în care speră să iasă frumos în poză. Pentru persoanele transgender, poate face diferența dintre viață și moarte.

Pe cale de consecință, în vederea facilitării implementării corecte și complete a hotărârii CEDO în cauza *X și Y c. România*, vă rugăm respectuos să analizați oportunitatea investigării demersurilor avute în vedere de autoritățile naționale cu responsabilitate în executarea cauzei, în cadrul unei anchete proprii. În final, dacă în urma anchetei realizate veți considera necesar, vă solicităm de asemenea emiterea unei recomandări a instituției Avocatului Poporului care să sprijine autoritățile naționale în cadrul executării cu celeritate a măsurilor generale aferente hotărârii CEDO în cauza *X și Y c. România*.

[¹] Hotărârea poate fi consultată [online](#).